



ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-49-02

*До реєстр. № 6369 від 02.12.2021,
реєстр. № 6369-1 від 10.12.2021*

Верховна Рада України

Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин (далі – Комітет) на своєму засіданні 27 червня 2022 року (Протокол № 59) повторно, в порядку встановленому частиною п'ятою статті 44 Закону України «Про комітети Верховної Ради України», розглянув проект Закону України про запобігання та протидію загрозам національній безпеці України у сфері громадянства, реєстр. № 6369 від 02.12.2021, поданий Президентом України (далі – законопроект № 6369), та альтернативний до нього проект Закону України про запобігання та протидію загрозам національній безпеці України у сфері громадянства, реєстр. № 6369-1 від 10.12.2021, поданий народними депутатами України Дундою О.А., Поляком В.М (далі – законопроект № 6369-1).

I. Проект Закону України про запобігання та протидію загрозам національній безпеці України у сфері громадянства, реєстр. № 6369 від 02.12.2021, поданий Президентом України, розроблено на виконання рішення Ради національної безпеки і оборони України (далі – РНБО) від 26 лютого 2021 року «Про невідкладні заходи щодо протидії загрозам національній безпеці у сфері громадянства», введеного в дію Указом Президента України від 4 березня 2021 року № 85.

Згідно з пояснювальною запискою метою законопроекту № 6369 є визначення правових та організаційних засад функціонування системи декларування громадянами України, наявності (відсутності), набуття (припинення), перебування (неперебування) у процедурі набуття/припинення громадянства (підданства) іноземної держави (іноземних держав) та перевірки достовірності поданих у деклараціях відомостей, протидія використанню громадянства (підданства) іноземної держави як інструменту втручання у

внутрішні справи України, посягання на незалежність, суверенітет і територіальну цілісність держави.

Законопроект № 6369 має розглядатися разом із проектом Закону України про внесення змін до Закону України «Про громадянство України» щодо підстав і порядку набуття та припинення громадянства України, реєстр. № 6368 від 02.12.2021, поданим Президентом України (далі – законопроект № 6368), оскільки відповідно до Прикінцевих та перехідних положень законопроекту № 6368 він набиратиме чинності одночасно з набранням чинності Законом України "Про запобігання та протидію загрозам національній безпеці України у сфері громадянства" (законопроект № 6369).

Законопроектом № 6369, зокрема, пропонується:

визначити правові та організаційні засади функціонування системи декларування громадянами України наявності (відсутності), набуття (припинення), перебування (неперебування) у процедурі набуття/припинення громадянства (підданства) іноземної держави (іноземних держав);

визначити повноваження державних органів щодо перевірки достовірності поданих у декларації відомостей про наявність (відсутність), набуття (припинення), перебування (неперебування) у процедурі набуття/припинення громадянства (підданства) іноземної держави (іноземних держав) та виявлення порушень порядку подання таких декларацій;

встановити обмеження для громадян України, які мають або набули громадянство (підданство) іноземної держави або громадянства (підданства) іноземних держав, бути членами політичних партій, виборчих комісій/комісій з референдуму, офіційними спостерігачами на виборах та референдумах, мати доступ до державної таємниці, бути керівниками на об'єктах державної власності, що мають стратегічне значення, перебувати на посадах, пов'язаних з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування;

встановити обов'язок для громадян України, які претендують на посади публічної служби, планують стати членами політичної партії, виборчої комісії/комісії з референдуму, офіційними спостерігачами на виборах та референдумах, оформити доступ до державної таємниці, бути керівниками на стратегічних об'єктах державної власності, подавати декларацію із зазначенням відомостей про наявність (відсутність), набуття (припинення), перебування (неперебування) у процедурі набуття/припинення громадянства (підданства) іноземної держави (іноземних держав).

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України (далі – ГНЕУ) у своєму висновку висловлює низку зауважень до законопроекту № 6369, узагальнюючий висновок не надається.

У висновку ГНЕУ, зокрема, зазначається, що приписи Конституції України закріплюють принцип єдиного громадянства та низку конституційних прав громадян України.

Внаслідок прийняття поданого проекту громадяни України, що мають одночасно громадянство іноземної держави, позбавлятимуться права на участь у

політичних партіях, права на державну службу, службу в органах місцевого самоврядування, права бути обраними до органів місцевого самоврядування.

Разом з тим, низка конституційних приписів наділяє громадян такими правами. Зокрема, «громадяни України мають право на свободу об'єднання у політичні партії» (ст. 36 Конституції України); «громадяни мають право ... вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування ... громадяни користуються рівним правом доступу до державної служби, а також до служби в органах місцевого самоврядування» (ст. 38 Конституції України). При цьому, відповідно до ст. 24 Основного Закону України «громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками».

З огляду на наведене оцінка обґрунтованості запропонованих у проекті обмежень конституційних прав громадян, на думку ГНЕУ, потребує тлумачення норм Конституції України.

У висновку ГНЕУ висловлюється також низка інших зауважень, з огляду на які положення проекту потребують уточнення і доопрацювання.

З-поміж іншого висловлюються зауваження щодо:

запровадження обмеження для зайняття досить широкого кола посад, які безпосередньо не пов'язані із виконанням функцій держави (наприклад, нотаріусів, керівників закладів освіти, посадовців державної лісової охорони та ін.);

відсутності переліку відомостей (інформації), що повинні вноситись до декларації та підстав її отримання відповідними органами, що має вирішальне значення для притягнення особи до відповідальності за декларування недостовірних відомостей (відповідно до проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України щодо відповідальності за порушення законодавства у сфері громадянства», реєстр. № 6372 від 02.12.2021, поданого Президентом України (далі – законопроект № 6372) пропонується доповнити Кримінальний кодекс України новою ст. 366-4 «Декларування недостовірної інформації стосовно громадянства»);

нечіткого визначення строків подання декларації, що має суттєве значення, оскільки законопроектом № 6372 пропонується встановити адміністративну відповідальність за несвоєчасне подання суб'єктом декларування декларації;

сумнівної можливості перевірки достовірності поданих у декларації відомостей Службою безпеки України, оскільки інформацією, що вказується у декларації, окрім громадянина України володіють лише компетентні органи іноземної держави;

ризиків виконання функцій держави або місцевого самоврядування, доступу до державної таємниці особами, які мають громадянство Російської Федерації (з огляду на зміст п. 3 розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення» проекту).

Особливо дискусійними, на думку ГНЕУ, є запропоновані зміни до Виборчого кодексу України щодо:

підстав для відмови та скасування реєстрації для кандидатів на пост Президента України та у народні депутати України з огляду на наявність громадянства іноземної держави, оскільки ні Конституція України, ні положення Виборчого кодексу України (у тому числі й у редакції проекту) не встановлюють заборони балотуватись на згадані посади для громадян України, що мають одночасно громадянство іншої держави.

обмежень щодо можливості обрання депутатом, сільським, селищним, міським головою з огляду на наявність громадянства іноземної держави.

З цього приводу зауважується, що право громадян обирати і бути обраними є одним з фундаментальних політичних прав. Тому вміщення у законі приписів щодо позбавлення права бути обраним для громадян України, що мають одночасно громадянство іноземної держави, викликає обґрунтовані сумніви щодо відповідності таких обмежень Конституції України, адже відповідно до статті 38 Основного Закону України «громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами ... вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування».

Натомість Центральною виборчою комісією (далі – ЦВК) повідомляється, що на виконання рішення РНБО, введеного в дію Указом Президента України від 4 березня 2021 року № 85, ЦВК долучалася до розробки відповідних пропозицій та загалом підтримує внесення відповідних змін до законодавства України.

Щодо запропонованих законопроектом № 6369 змін до Виборчого кодексу України ЦВК висловлюється позиція, що Конституція України, гарантуючи громадянам України як право обирати (активне виборче право), так і право бути обраним (пасивне виборче право), водночас встановлює низку вимог обмежувального характеру щодо умов та можливостей реалізації цих прав.

Конституція України висуває вимоги (виборчі цензи) щодо права бути обраним народним депутатом України (частини друга, третя статті 76 Конституції України), бути обраним на пост Президентом України (частини друга, третя статті 103 Конституції України).

Європейська конвенція про громадянство 1997 року дає державам-учасницям право самим дозволяти чи забороняти множинне громадянство та визначати режим правового зв'язку між особою та державою.

Водночас, дозволяючи множинне громадянство у своєму внутрішньому законодавстві, держава-учасниця зазначеної Конвенції має зважати на положення її статті 17, яка передбачає, що громадяни держави-учасниці, які мають інше громадянство, мають на території держави-учасниці, в якій вони

проживають, такі самі права та обов'язки, як і інші громадяни цієї держави-учасниці.

Європейський суд з прав людини у справі «Тенасе проти Молдови» розглянув питання «подвійного громадянства» (за статтею 3 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод) та встановив, що аналіз практики держав-членів Ради Європи свідчить про існування в цьому питанні консенсусу, а саме: у тих державах, де множинне громадянство дозволено, наявність більше ніж одного громадянства в особи не може бути підставою для позбавлення її права стати депутатом парламенту, навіть якщо населення в цій державі є етнічно неоднорідним і кількість депутатів парламенту з множинним громадянством може виявитися великою. Проте, незважаючи на цей консенсус, може бути виправданим інший підхід, якщо необхідність більш обмежувальної практики обумовлена особливими історичними чи політичними чинниками (п. 172 Рішення Великої Палати від 27 квітня 2010 року № 7/08).

Щодо пасивного аспекта статті 3 Першого протоколу Суд зауважував як у зазначеній справі, так і справах «Жданок проти Латвії» (п. 106), «Підколзіна проти Латвії», що договірні держави користуються значною свободою розсуду під час встановлення критеріїв для визначення наявності права балотуватися на виборах. Водночас Суд наголосив, що поле розсуду держав у цьому питанні обмежується зобов'язанням дотримуватися основоположного принципу, встановленого статтею 3 Першого протоколу, а саме – створювати умови, які «забезпечують вільне волевиявлення думки народу у виборі законодавчого органу».

За Основним Законом держави в Україні визнається єдине громадянство (стаття 4 Конституції України), організація та порядок проведення виборів Президента України, народних депутатів України встановлюються законом (частина третя статті 77, пункт 20 частини першої статті 92, частина шоста статті 103 Конституції України).

Відповідно на законодавчому рівні у Виборчому кодексі України визначаються порядок висування та реєстрації кандидатів на пост Президента України, у народні депутати України, необхідний перелік документів, які кандидати мають подати для їх реєстрації (статті 98 – 103, 154- 158 Виборчого кодексу України), вичерпні підстави для відмови в реєстрації/скасування реєстрації кандидатів на пост Президента України, у народні депутати України (статті 104, 105, 159, 160 Виборчого кодексу України).

Конституційне право громадян бути обраним на пост Президента України та народним депутатом України не може бути обмежене, крім випадків, передбачених Конституцією України, водночас на рівні Виборчого кодексу України можуть бути розширені додаткові умови реалізації права бути обраними, як запропоновано законопроектом № 6369, поданим Президентом України.

Також зазначається, що Конституція України не містить вимог (виборчих цензів) щодо реалізації права бути обраним на місцевих виборах, натомість

передбачає, що статус голів, депутатів і виконавчих органів ради та їхні повноваження, порядок утворення, реорганізації, ліквідації визначаються законом (частина четверта статті 141 Конституції України).

Виборчий кодекс України відповідно до Конституції України регулює питання організації підготовки та проведення місцевих виборів, зокрема визначає вимоги щодо права бути кандидатом на місцевих виборах (стаття 193 Виборчого кодексу України). ЦВК вважає, що ці положення Виборчого кодексу України можуть бути розширені шляхом запровадження додаткових вимог до кандидатів на місцевих виборах – заборони мати громадянство (підданство) іноземної держави, як зокрема передбачено проектом Закону.

Також, на думку Центральної виборчої комісії, відповідні норми Виборчого кодексу України та Закону України «Про всеукраїнський референдум» можуть бути доповнені положеннями щодо неможливості входження до складу виборчої комісії/комісії з всеукраїнського референдуму громадянам України, які мають громадянство (підданство) іноземної держави (іноземних держав).

Національний інститут стратегічних досліджень зазначає, що є дискусійними положення законопроекту № 6369 щодо встановлення обмеження для біпатридів бути обраними на загальнодержавних та місцевих виборах. Наявність громадянства (підданства) іноземної держави (іноземних держав) у них матиме наслідком відмову або скасування реєстрації лише для кандидатів у депутати на відповідних місцевих виборах, кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови. Для кандидатів у народні депутати України та Президента України підставою для відмови або скасування реєстрації може стати лише отримання від уповноваженого органу інформації щодо подання ними недостовірних відомостей про громадянство (підданство) іноземної держави (іноземних держав). Тобто допускається можливість обрання народними депутатами України та Президентом України осіб, які є громадянами України і одночасно мають також громадянство (підданство) іншої держави у разі, якщо ці особи вказали достовірну інформацію про наявність у них громадянства іноземної держави.

Пропонується удосконалити положення проекту щодо можливості звільнення члена Кабінету Міністрів України у разі наявності у нього громадянство (підданство) іноземної держави (іноземних держав).

Офіс Генерального прокурора надіслав пропозиції і зауваження до законопроекту № 6369 та зазначає, що проект потребує доопрацювання.

Зокрема у висновку Офісу Генерального прокурора зауважується, що нечітко конкретизовано коло осіб, на яких поширюватимуться вимоги декларування. Вказується на відсутність у проекті анонсованих у його преамбулі положень щодо перевірки достовірності поданих у деклараціях відомостей.

Наголошується, що чітка регламентація порядку декларування, можливості їх відтермінування з поважних причин, подання уточнюючої декларації тощо, а також строки, механізм та правові наслідки проведення

перевірки декларацій мають значення для правильної кваліфікації та притягнення особи до відповідальності за вчинення вказаних правопорушень, положення про які містяться у проекті.

Також висловлюється низка зауважень щодо запропонованих змін до Закону України «Про прокуратуру» та інших законів.

Служба безпеки України надає пропозиції з метою удосконалення запропонованих проектом заходів, спрямованих на запобігання розголошенню секретної інформації та впровадження дієвих запобіжників державної безпеки України від реальних і потенційних загроз.

Інститут законодавства Верховної Ради України у своєму висновку висловлює міркування щодо деяких положень законопроекту № 6369. Зокрема зазначає, що наразі, міжнародне право не знає єдиної загальновизнаної регламентації питань, що виникають у зв'язку з подвійним громадянством. При цьому, всі питання, що виникають у зв'язку із біпатридами, держави вирішують шляхом укладання двосторонніх договорів про існування подвійного громадянства.

У висновку Інституту законодавства Верховної Ради України також висловлюються застереження щодо виключення для громадян країни-агресора, передбаченого пунктом 3 розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення» проекту, яке на їх думку, є сумнівним з міркувань відповідності статті 24 Конституції України стосовно рівності конституційних прав і свобод громадян та їх рівності перед законом.

Звертається увага, що підпунктом «ж» підпункту 2 пункту 1 рішення Ради національної безпеки і оборони України від 21 лютого 2021 року, введеного в дію Указом президента України від 4 березня 2021 року № 85, визначено завдання Кабінету міністрів забезпечити разом з відповідними органами влади розроблення та подання на розгляд Верховної Ради законопроектів, якими, зокрема, «встановити порядок подання громадянами України декларацій про набуття (наявність) громадянства (підданства) іноземної держави, визначивши, що для громадян України, які проживають на тимчасово окупованих територіях Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, Донецької та Луганської областей, зазначений порядок вводиться в дію з моменту відновлення територіальної цілісності України у межах міжнародно визнаного державного кордону».

Відповідно до узагальненої інформації, що надійшла від Міністерства внутрішніх справ України разом з Міністерством закордонних справ України, Міністерством економіки України, Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, Міністерством юстиції України, Міністерством освіти і науки України, Міністерством фінансів України, Державною міграційною службою України, Адміністрацією Державної прикордонної служби України, Національним агентством з питань запобігання корупції, Національним агентством України з питань державної служби, проект підтримується у разі врахування наданих пропозицій і зауважень.

Висновок Комітету з питань екологічної політики та природокористування: рекомендувати внести на розгляд Верховної Ради України пропозицію про прийняття за основу проекту Закону України про запобігання та протидію загрозам національній безпеці України у сфері громадянства, реєстр. № 6369 від 02.12.2021, поданого Президентом України.

Висновок Міністерства фінансів України: законопроект № 6369 не містить питань бюджетної політики.

II. Проект Закону України про запобігання та протидію загрозам національній безпеці України у сфері громадянства, реєстр. № 6369-1 від 10.12.2021, поданий народними депутатами України Дундою О.А., Поляком В.М. (далі – законопроект № 6369-1), має за мету удосконалення правого забезпечення регулювання питань громадянства України.

Законопроект № 6369-1 частково відтворює приписи законопроекту № 6369. Основна відмінність законопроекту № 6369-1 полягає у запровадженні обов'язкового декларування всіма громадянами України іноземного громадянства у випадку його наявності.

Законопроектом № 6369-1 пропонується:

визначити правові та організаційні засади функціонування системи декларування громадянами України наявності (відсутності), набуття (припинення) громадянства (підданства) іноземної держави;

визначити повноваження державних органів щодо перевірки достовірності поданих у декларації відомостей про наявність (відсутність), набуття (припинення) громадянства (підданства) іноземної держави та виявлення порушень порядку подання таких декларацій.

Згідно з Перехідними та прикінцевими положеннями законопроекту пропонується встановити, що громадяни України, які мають громадянство (підданство) іноземної держави, зобов'язані протягом трьох місяців після набрання чинності цим Законом подати декларацію про наявність такого громадянства.

Також запропоновані зміни до 23 законодавчих актів, якими, зокрема:

визначається поняття «держава-агресор» та запропоновано віднести до компетенції Ради національної безпеки і оборони України питання надання статусу держави-агресора державі, що застосовує збройну силу проти суверенітету, незалежності чи територіальної цілісності України, здійснює іншу агресію відповідно до Закону України «Про оборону України», а також проводить інформаційну політику, спрямовану проти територіальної цілісності та політичної незалежності України;

встановлюються, що у разі наявності у громадян України громадянства (підданства) держави, визнаної агресором по відношенню до України, передбачено обмеження виборчих прав такої категорії громадян (зокрема згідно із змінами до Виборчого кодексу України громадянин, що має іноземне громадянство (підданство) держави, яка визнана державою-агресором, не має права голосу, не може бути кандидатом на пост Президента України, не може

бути висунутий кандидатом на місцевих виборах, не може бути кандидатом у народні депутати України);

встановлюються обмеження на зайняття окремих категорій посад особами, які мають громадянство (підданство) іноземної держави, або набули його під час перебування на посаді чи службі у відповідних органах, а в окремих випадках - особами, які мають громадянство держави-агресора; для них встановлюється зобов'язання припинити іноземне громадянство (підданство); при недотриманні цих вимог передбачається їх звільнення з посади або припинення їхніх повноважень.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловлює зауваження до законопроекту № 6369-1, узагальнюючого висновку не надає.

Зокрема зауваження стосуються:

відсутності переліку відомостей (інформації), що повинні вноситись до декларації та підстав її отримання відповідними органами, що має істотне значення як для встановлення змісту обов'язків громадянина щодо передачі власних персональних даних, так і для належного функціонування системи декларування;

відсутності встановлення будь-якої відповідальності для громадян, які не подали/невчасно подали декларацію або зазначили у ній недостовірні відомості; невизначеності мети впровадження візуальної форми декларації/витягу з неї;

браку системного підходу у встановленні відповідних заборон та обмежень, оскільки поза увагою законопроекту залишається чимале коло посадових осіб, уповноважених на виконання функцій держави.

Також висловлюються зауваження щодо змін до окремих законів України, зокрема: «Про Національне антикорупційне бюро України», «Про запобігання корупції», «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про державну службу», «Про Раду національної безпеки і оборони України».

Висловлюються зауваження до окремих запропонованих змін до Виборчого кодексу України щодо їх невідповідності Конституції України та законам України, європейським підходам у цій сфері, зокрема щодо:

запропонованого обмеження права голосу громадянина, «що має іноземне громадянство (підданство) держави, яка визнана державою-агресором ...», оскільки Конституція України не передбачає позбавлення громадян України права голосу у зв'язку із наявністю, крім громадянства України, громадянства іншої держави;

обмеження осіб з множинним громадянством у реалізації їх виборчих прав не узгоджується зі ст. 17 Європейської конвенції про громадянство, згідно з якою «Громадяни держави-учасниці, які мають інше громадянство, мають на території держави-учасниці, в якій вони проживають, такі самі права та обов'язки, як і інші громадяни цієї держави-учасниці». Крім того, у пояснювальній доповіді до Кодексу належної практики у виборчих справах,

прийнятого Венеційською комісією (документ (CDL-AD (2002) 23 rev)) зазначено таке: «... згідно з Європейською конвенцією про громадянство, особам, які мають подвійне громадянство, забезпечуються такі самі виборчі права, які забезпечуються іншим громадянам»;

позбавлення виборчих прав громадяни України, які вимушені були отримати паспорт Російської Федерації на тимчасово окупованих територіях, суперечить закріпленій нормами чинного законодавства стратегії деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України;

запропонованих обмежень до кандидатів на пост Президента України, кандидатів у народні депутати України з наявним іноземним громадянством (підданством) держави, яка визнана державою-агресором». (Такі обмеження, на думку ГНЕУ, можуть бути встановлені лише шляхом внесення відповідних змін до конституційних норм, адже Конституція України не передбачає позбавлення права балотуватись на посаду Глави держави або члена парламенту громадянина України, який має також громадянство іншої держави).

Інститут законодавства Верховної Ради України висловлює міркування щодо окремих положень законопроекту № 6369-1.

Зокрема, у висновку Інституту законодавства Верховної Ради України зазначається, що в частині внесення змін до Закону України «Про державну службу» є незрозумілим обмеження щодо вступу на державну службу лише для категорій «А» та «Б». З позицій запобігання загрозам національній безпеці України така ініціатива, на їхню думку, є спірною, до того ж потребує додаткових обґрунтувань з позиції гарантій забезпечення рівного доступу до державної служби.

Надаються пропозиції щодо доопрацювання положень проекту в частині внесення змін до законів України «Про Раду національної безпеки і оборони України», «Про Центральну виборчу комісію», «Про Державне бюро розслідувань», Виборчого кодексу України.

З-поміж іншого, в частині змін до Виборчого кодексу України щодо запровадження можливості бути кандидатом на Поста Президента України особі, яка має громадянство (підданство) іноземної держави (крім держави-агресора) висловлюється застереження, що з позиції загрозам національній безпеці України, така ініціатива, на їхню думку, є спірною. Вважають слушним встановити, що не може бути кандидатом на Пост Президента України особа, яка має громадянство (підданство) будь-якої іноземної держави.

Національний інститут стратегічних досліджень зазначає, що дискусійними виглядають положення законопроекту № 6369-1, якими пропонуються окремі зміни до Виборчого кодексу України. Мова йде про запропоновані зміни щодо обмеження права на участь у виборах громадянам України, які є одночасно громадянами Російської Федерації. Що на практиці дозволить іншим біпатридам брати участь у виборах.

Звертається увага на те, що відповідно до частини першої статті 38 Конституції України «Громадяни мають право брати участь в управлінні

державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування». Водночас стаття 70 Конституції України обмежує право голосу на виборах та референдумах лише двом категоріям громадян України, а саме: неповнолітнім та недеїздатним.

Відповідно до узагальненої інформації, що надійшла від Міністерства внутрішніх справ України разом з Міністерством закордонних справ України, Міністерством економіки України, Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, Міністерством юстиції України, Міністерством освіти і науки України, Міністерством фінансів України, Державною міграційною службою України, Адміністрацією Державної прикордонної служби України, Національним агентством з питань запобігання корупції, Національним агентством України з питань державної служби, до законопроекту № 6369-1 висловлюються зауваження, з огляду на які проект потребує суттєвого доопрацювання.

Служба безпеки України зокрема звертає увагу, що законопроект № 6369-1 не містить положень, на відміну від законопроекту реєстр. № 6369, що передбачають захист інформації про осіб, як за посадами, що вони обіймають, належать до кадрового складу розвідувальних органів України та/або обіймають посади, перебування на яких пов'язане з державною таємницею у зв'язку з безпосереднім здійсненням такими особами оперативно-розшукової, контррозвідувальної, розвідувальної діяльності, а також про осіб, які претендують на зайняття таких посад, та про осіб, які припинили таку діяльність.

Висновок Міністерства фінансів України: реалізація положень законопроекту № 6369-1 не впливатиме на показники бюджетів.

Під час розгляду на засіданні Комітету законопроектів №№ 6369 та 6369-1 зазначалося, що повномасштабне вторгнення 24 лютого 2022 року Російської Федерації на територію України внесло суттєві корективи у ставлення держави до інституту громадянства України, який тісно пов'язаний із протидією втручанням у внутрішні справи України. Російська Федерація нарощує недвозначну риторичку про те, що Україна є частиною Росії і створює на тимчасово окупованих територіях умови, за яких громадянам України насильно насаджується громадянство Російської Федерації, що, у свою чергу, створює загрози національній безпеці України.

За таких умов Україна не може допустити відсутності законодавчо не врегульованого механізму запобігання втручанням у внутрішні справи, насамперед з боку держави, визнаною Україною державою-агресором.

За результатами обговорення законопроектів №№ 6369, 6369-1 та пропозицій до них, членами Комітету було прийнято рішення:

1) доопрацювати законопроект за текстом законопроекту № 6369, з урахуванням, що особа, яка має громадянство держави, визнаної Україною державою-агресором або державою окупантом, не може:

- поводити передвиборчу агітацію;

- бути офіційним спостерігачем на виборах;
- бути уповноваженим представником кандидата на пост Президента України у Центральній виборчій комісії;
- бути представником партії у Центральній виборчій комісії та виборчих комісіях;
- займати посади в органах місцевого самоврядування;
- бути обраним до Верховної Ради Автономної Республіки Крим;
- бути членом політичної партії;
- приватним виконавцем.

2) народним депутатам України - членам Комітету доєднатися до реєстрації доопрацьованого законопроекту, оформити та в установленому порядку зареєструвати цей проект як проект Закону України «Про запобігання та протидію загрозам національній безпеці України у сфері громадянства».

З огляду на вищезазначене, керуючись положеннями частини третьої статті 93, статей 100, 108, 110, 111 Регламенту Верховної Ради України, Комітет прийняв рішення внести на розгляд Верховної Ради України доопрацьований проект Закону України за назвою: «Про запобігання та протидію загрозам національній безпеці України у сфері громадянства» та рекомендувати Верховній Раді України:

Доопрацьований Комітетом проект Закону України «Про запобігання та протидію загрозам національній безпеці України у сфері громадянства», поданий народними депутатами України – членами Комітету, **включити до порядку денного сьомої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання** та за наслідками розгляду в першому читанні **прийняти за основу**.

Доповідачем від Комітету під час розгляду законопроекту на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити Першого заступника голови Комітету Ткаченка Максима Миколайовича.

Додатки:

- 1) текст доопрацьованого законопроекту на 42 арк.;
- 2) пояснювальна записка на 4 арк.;
- 3) порівняльна таблиця на 247 арк.;
- 3) проект Постанови Верховної Ради України на 1 арк.

Голова Комітету

Д. ЛУБІНЕЦЬ



ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ЛУБІНЕЦЬ ДМИТРО ВАЛЕРІЙОВИЧ
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA1040000056B95E006FFCA102
Дійсний до: 03.11.2022 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 04-25/3-2022/103500 від 27.06.2022



950769